

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca.

Velja celoletno 2 gold. 50 kraje. — polletno 1 gold. 30 kraje.

List 4.

V Celovcu 25. februarja 1873.

Leto V.

Slepi berač pa nja otrok.

(Povest s kmetov; posl. J. Božič.)

(Dalje.)

Oh, prostemu biti! Sladka beseda! Zares lepa misel! Ali Bogomir, navajen ves čas svojega življenja terde sužnosti, se ni še upal to v djanji izpeljati. Bil je kakor tiček v tičniku rojen, in če mu tudi vratica odpró, ne upa se ven zleteti ter raji notri ostane. Tudi Bogomiru je bila sužnost druga natora.

A skušnjavec ga ne izpusti več. O komedijantovskem življenji mu je vse tako lepo zmalati vedel, da nihče poprej tako. Kaj je Krivec o tem nekaj povedati znal? Čisto nič! Nato mu šterkolin hitro stisne nekaj denarcev v roke, češ, da mu bodo za nekaj dni za najhujše potrebe. Da bi bil on poprej vedel, da nima nič okroglega pri sebi, da je čisto suh, ne bi bil gotovo o vhodnini mu spomnil. Hitro dobi službo, on sam hoče za to skrbeti. Potem pa naj mu poverne to mervico. Zdaj pa naj urno gre na veliko cesto ter naj si kupi kaj za živež, ter potem gre v stranski gozd, kjer naj čaka pri starem hrastu tako dolgo, da ga on sam poišče ter mu daljše reči naznani.

Bogomir se vda. To je storil denar, ki mu ga je šterkolin v roke stisnil. Denar, ta je mož! Najslabšemu podeljuje neko čudno moč, najbolj obupljivemu neko zupanje in serčnost! Misel, da naj gre zdaj kaj si za jesti kupit in potem naravnost v gozd, da bi tam pod milim nebom vse povžil, ta misel je bila za-nj omamljiva. To se mu je neznansko čudno zdelo, kakor mladini sploh, ki jo k takim posebnostim močno vleče. Praša še šterkolina, kje naj gre, da ne bo prave poti zgrešil. Pové mu, da je ne more zgrešiti, naj le gre skozi novo predmestje, zadej je že tisti gozd.

Zdaj se ločita. Bogomir gre po zaznamovanej poti hitro naprej, mislé, da ga podi berač. Šterkolin pa še dalje ostane v rovu. Tu začne najprej Bogomira v hoji posnemati, kar se mu je kmalu dobro sponeslo. Potem začne sam s seboj govoriti. Da bi ga bil Bogomir slišal, čutil bi se bil zeló, da je tako njemu podobno besedo dobil. Razen tega pa je vedno po prekopihi gori in doli lazil ter natanko pregledoval tisto hišo, v kateri je slepi berač stanoval, in kako bi se dalo najlože gori do njega priti. —

V izbici gori pa tičí berač sam samecat in kuha jezo in maščevanje. Poludne je že bilo davno in že se je tudi večer bližal, Bogomira pa še zmiraj ni domú. Rad bi

bil popoldne spet na mostu godel, a sam ni mogel tje, družega razen Bogomira pa ni imel ne, da bi ga bil tje peljal. Popoldne je bilo tedaj brez zaslúžka. Več ko desetkrat je že sam hotel doli iti na dvorišče, da bi bil koga po Bogomiru vprašal; v jezi je že tudi mislil družega vodnika si najeti in Bogomira, če bi nazaj prišel, po pasje zapoditi. Kajti bilo jih je doli še dosti tacih, ki bi tudi radi kruh jedli, pa ga nimajo. A ni mogel čez prag, le domá je bil serčen in samostojen. Vunkaj se ni nikdar brez Bogomira podal; po lesenih gugajočih se stopnicah ga je bilo strah iti; gori v višini pa je bil zapuščen in brez pomoči.

Vendar pa si ni mogel misli iz glave izbiti, da Bogomira domú ne bo. On je pač mogel, tako si je mislil, preslišati poldne zvoniti, zdaj pa strahú odlašá domú se poverniti. Na večer bo pa gotovo prišel. To ga je tolašilo, in da bi si vsaj nekoliko kratek čas delal, zaperl se je ter segel v omarico po žakeljček, kateri je hranil njegove zaklade — zlate rumenjake. Oh, to je bilo zdaj veselje za-nj! Oh, jojmene! ti okrogli svitli zlati! To se bo dalo ž njimi živeti — na starost, zdaj pa še kratkimalo ne! Čutil se je še terdnega ter mogel še krepko gosli ubirati. Tudi mu ni škodovala na mostu ne vročina, ne mraz, ne veter, ne kaj družega. Še se je tedaj dalo kaj pridobiti ter žakeljček odebeliti. Skopuhi navadno ne vedó, kedaj bi bilo treba vživati, večidel smert pred njimi žanje! Pa na to ne mislijo. Tudi le-ta slepec ni mislil. Največe njegovo veselje je bilo zdaj vživati: razloži rumenjake pred sabo na mizo ter tiplje in tiplje — oh, zakaj je prišel ob oči? Oh to bi jih bil gledal in se veselil!

Vse je po večkrat v roko vzel in pretipal, pa z nekako tresočo roko spet na prejšnje mesto nazaj položil ter zabil vso jezo, ki mu jo je Bogomir napravil s tem, da ni o pravem času domú prišel.

Semtertje pa je vendar tudi nekako zdihnil, ko je zlate prešteval. Spomnil se je namreč, da se bo morda treba zdaj zdaj od njih ločiti, ker je že dal poklicati barantača, ki naj bi zlate kje založil, da bi tudi obresti dajali. Lakomnik gleda tudi na to! Barantač ima že drugo jutro priti. Ker bo to skoraj, ne more se danes od svojih zlatov nikdar ločiti. Oh, to so mu ljubi! To jih šteje in tiplje! Od vsacega posebej jemlje kar slovo, — oh, morebiti za zmiraj! Naposled so vendar spet enkrat v žakeljčku nazaj.

Ravno je hoče berač spet v omarico djati in zakleniti, kar naenkrat postoji ter nekaj tenko poslušá. Ravno tako stopa nekdo, kakor Bogomir, vendar takrat bolj počasno, boječe in tiho, kakor je sploh navado imel. Dá,

to je on! Ha, se mu že tresejo kolena strahu! Je že blizo duri. Čuti se že nekak pritisk na-nje in potem, kakor bi bil nekdo na-nje poterkal.

Berač se zdaj nekako čudno pa tiho znótraj zasmeji. He, si pravi, fantè je vendar spet pot domú najdel. Pol dneva, ki ga je s potepanjem zgubil, hočem mu dobro plačati, — to rekši zgrabi za palico ter se nagloma vstopi k durim.

„Le noter! Ali si ti, Bogomir?“ praša starec.

„Dà, gospod! jaz sem,“ odgovori zunaj stoječi tiho in z drobnim glasom.

Starec odpre zdajci duri, spusti mladega poredneža noter ter jih kar more hitro spet za njim zapahne. Zdaj hoče nad-nj skočiti ter ga brez zaslišanja dobro pretepsti. Ali porednež je hitreji in urneji. Kot kaka divja mačka mu skoči za vrat, ga verže znak ter davi na tleh tako dolgo, da zavednost zgubi. Potem prime malo svetilnico, ki jo je v izbo stopivši na tla postavil, ter začne po beračevem zakladu iskati. A ni mu bilo treba dolgo se muditi, ampak le na mizo pogledati, in že je imel, kar je zaželel. Berač sam mu je vse delo zljajšal. Le seči je bilo treba zdaj na mizo, ter vse zgrabiti in k sebi stisniti! To storivši posveti še beraču v obraz, ki je na tleh v omedlevici ležal. Njega se pač ni bilo treba bati. Zdajci odmakne hudobnež zapah, pa ne beži tu ven, ampak gre nazaj v izbo, jo spet zaklene in luč ugasne, odpre potem okno, se zažene skoz-nj ter ga spet dobro zapre. Zdaj pa pleza, kot opica, varno in hitro po strehi, dokler da na hišni vogel dospé, odkoder se po žlebu bliskoma na tla spusti, in odtod po vervi naprej v prekop pod obzidjem in potem dalje naprej mimo komedijantov proti gori omenjenemu predmestju. Dober je bil zdaj ter šel naprej, kakor bi se ne bilo nič zgodilo in bi bilo vse prav.

Ura bije osem. Kdo je ta porednež? Nihče drug kot znani šterkolin, ki se je malo popred z Bogomirom sprehajal. Zdaj gre zmiraj hitreje. Mudi se mu, da bi prej ko mogoče do zaznamovanega hrasta prišel. Tamkaj ga ima Bogomir čakati. Dobro uro hodá je že tam. Od daleč že zagleda Bogomira, ki ga zvesto čaka, ter mu pové, da že imata pri komedijantih službo ter da zdaj že nekaj zlatov za oba za plačo naprej prinese. To rekši mu izroči par zlatov, zraven pa tudi naroči, da nikakor ne sme v mesto nazaj, ker bi ga berač znal prijeti, ampak da mora po velikej cesti tako dolgo iti, da pride do samotne kerčme pri „zelenem lovcu“. Tam naj čaka tako dolgo, da pridejo mimo komedijanti sami, ki ga bodo s seboj vzeli, kar se ima že v par dneh zgoditi.

Komaj je šterkolin to izgovoril, že jo je tudi pobral ter spred Bogomira zginil. Tako zelo se mu je mudilo!

Med tem, ko je bil ta pogovor v gozdu, prihajal je berač v svoji podstrešni izbi spet polagoma k zavednosti. Ni ga še bilo konec. Zdelo se mu je, kakor da bi bil sanjal. Le glava mu je bila prav težka. Perva misel mu je zdaj — na žakeljček. Z velikim trudom se splazi k mizi in hoče tipati s tresočimi rokami. Pa jojmene! prazna je miza. Zlati, vse upanje njegovo na starost, bili so zginili. Kar enega ni bilo več ošlatati. Starec se plazi potem venkaj ter vpije na pomoč. Sosedje leté vkup. Iščejo, pa družega ne najdejo, ko bledega, trepetajočega, slepega berača, ki zdihuje in kliče po zgubljenem, ukradenem svojem zakladu. Vse pravi, da je berčas znorel.

Drugo jutro pride sodnijska komisija. Starec še vedno zelo tarna po ukradenih zlatih, pa postal je vendar že mirnejši. Morali so mu tudi verjeti, ker je terdil, da

bode vsak ukraden zlat tekoj poznal, ker imajo vsi njegovi posebna znamenja. Ves sum letí tedaj na Bogomira, češ da je on vse pokradel; samo to jim ne gre nikakor v glavo, kako da je tako slaboten in boječ fantalin toliko pregreho s toliko prederznostjo in serčnostjo doprinesiti zamogel.

Pri „zelenem lovcu“ pa že sedi mlad tujec ter iz dolgega časa gleda ves božji dan zdaj pri tem, zdaj pri drugem oknu na cesto. Vidi se mu, da nekoga težko pričakuje. Zvečer stopi žandarm v kerčmo, ter pové kerčmarju, da ima neko skrivno pisanje, ki zadeva velicega hudodelnika. Kerčmar obledi prebravši pismo; ravno tako tudi mladi tujec, ko ga barajo, ali mu ni morda Bogomir ime, in kje da ima zlate. Trepetaje jih izvleče iz žepa pa tudi pové, da mu jih je nek šterkolin dal. Žandarm je pogleda in tekoj zapazi tisto beračevo znamenje na njih. Potem se zasmeji ter pravi, da se bodo drugi, kar jih še manjka, že še tudi dobili. Bogomir pa teh njegovih besed ne ume. Ne gre mu v glavo, kaj to pomeni „drugi“. A to pa spreume dobro, kaj je to, ko ga vklenejo in potem v ječo peljejo.

Nič novega ni pod solncem, pravi star pregovor. Tudi v tej našej povesti se kaže kaj takega. Bila je namreč nekje mlada gospodičina, okoli 16 let stara, zaljubljena v 20 let starega mladenča. To gotovo ni nič novega.

Bila je hči nekega sodnijskega uradnika, komur ni bilo za družega mar, kot za pravde in pisma. Še le 5 let stara zgubi že mater svojo. Gospod oče jo dajo potem svoji teti v izrejo. Le-tá je živela v nekem daljnem mestu, kjer so bile tudi visoke šole.

Ta teta se je po vsem obnašala kot plemenitažinja perve verste, dasiravno ni še minulo mnogo let, ko je njen dedej, kupčijsk svetovalec, postal plemenitaž najnižje verste zaradi nekega državnega posojila. Bila je neomozena. Kajti kakemu meščanskemu ženinu ni se marala udati, iz plemenitaškega stanú pa je ni nihče snubil. Stanovala je v najbolj tihem in oddaljenem kotu onega mesta v majhni in stari hiši, ki je bila po vsej opravi svoje posestnici podobna. Kajti nad vratmi bil je obešen velik zastarel gerb, najberže od dedeja napravljen; nad peterimi neprimerno velikimi okni na ulice bile so vsake baže čekarije in podobe, katerim se je že na prvi mah videlo, da so mnogo mnogo preterpele. Za hišo je bil majhen vertec, obsenčen od starih, velicih dreves in ograjen od začernelega zidovja. Le sonce je moglo včasih va-nj pokukati. Na visokem zidu gori je bilo tudi le eno samo majhno oknice doli na vert.

V tej hiši je živela ter od leta do leta večá prihajala hči onega sodnijskega svetovalca, razevetáje se kakor kaka gozdna cvetica v senci teh starodavnih dreves. Teta se ni dosti brigala za-njo. Izročila jo je pa posebni varuhinji in učiteljici, s katero ste večidel skupaj bili. Ko je že bolj odrasla, dobila je tudi učencikov. Ba godilo se jej je v tej samoti, kakor cvetici v kakej tesni posodi vsajeni. Merzé suhoparne pogovore in pohode plemenitaške svoje tete in vedno žlobudranje svoje varuhinje postala je s časom, kakor pravimo s tujo besedo, romantična — zaljubljena.

I kdo pa je bil oni mladenec? Bil je pravdoslovec, mlad, reven pa pogumen, nič več. Nastanil se je pri ubogem krojaču, ki je le za silo ljudem oblačila kerpal, v majhni izbici, iz ktere edinega oknica se je na vert plemenitaške tete videti moglo. Tu si nasadi, bodi-si da je bilo potrebno, ali ne, v posodico boba, ki kmalu zeleneti in cvesti začne.

Tu tedaj med zelenjem in cvetjem sloni pogostoma z dolgo pipo v ustih, oziraje se na vse strani in včasih tudi doli v senco, kjer se je semtertje kako belo oblacilo — ženska podoba prikazala.

In kaj dalje? Take stare prigodbe ostanejo navadno zmiraj enake. Iz malega nastaja več, iz več pa preveč! Kmalu zapazi teta tudi to skrivno reč. Gospodična mora pri tej priči nekam daleč na kmete. Tudi zelenje na oknu onega pravdoslovca je za vselej zginilo.

Po stari navadi se take prigodbe rade končajo s tem, da se prisege prelomljajo in serca potarejo, in le posebni previdnosti božji se je zahvaliti, da se je tu drugače obrnilo. Gospodičin oče je postal med tem minister pravosodja. Moral je — hočeš nočeš — svoje mu priljubljeno mesto zapustiti in povse novo gospodarstvo začeti. Zato mu je pa bilo treba nove gospodinje. Pošlje toraj po svojo hčer.

V ministrov pisarni pa je služboval mlad pristav, ki je bil kaj spreten, delaven in zaradi tega ministru posebno priljubljen. Kmalu je postal tajnik in ne dolgo potem tudi svak ministrov. A svaku se zdaj ni več pristovalo tajništvo. Po starej navadi so tudi njemu poiskali drugo boljšo službo in so jo tudi kmalo našli. Imenovan je bil za vodjo pri nekej jetnišnici v lepem kraju na deželi. Tam se vse mladi, še komaj 30 let stari vodja, podoben kakemu kraljiču. Deset let popred je še s pipo skozi zeleno okno pušil ter oziral se v modro nebo pa tudi doli — v senčnati vert!

Škoda, da teta za to ni vedela, kaj bo čez 10 let in kakošen konec bo ona stara prigodba imela. Marsikterih serčnih britkosti bi bila vodja in soproga njegova obvarovana. Kajti z ono staro prigodbo je bila tudi neka druga temna v zvezi.

Ne dolgo po Zálíkini poroki — tako namreč je bilo ministrov hčeri ime — umerla je nje teta. Med zapuščino njeno najdejo tudi zapečateno pismo z napisom: „Naj prejme Zálíka, moja unukinja“. V njem pa ni bilo nič drugega zapisano, kot to-le, da poterja nek Jakop Krivec iz Černe pri Olišvi, da je ta in ta dan tega in tega leta po Kr. r. neko nekerščeno dete z dvema znamenjema na desni roci in z eno bakreno svetinjico, v kateri je bilo ime Bogomir vrezano, v resnici prejel in se zavezal za 600 tolarjev za-nj skerbeti vse žive dni.

To pismo je bilo čudna dedščina! Zagledavši Zálíka bakreno svetinjico vé se spomniti le toliko, da jo je enkrat od pravdoslovca v spomin dobila in pred več leti v neki strašni noči, ko je v samotni koči nekega gozdnarja stanovala, zgubila. Tedaj iz dolge nezavednosti prebudivši se povedala jej je teta, da je bilo dete, sad njenega pregreška, mertvorjeno. Zdaj pa pri tem čudnem pismu postane nepokojna ter si ne vé svetovati. Naznani to svojemu možu, ki je bil najden pravdoslovec in je kmalu vedel, kaj in kako. Res se ni vodjeva soproga zmotila. Ne preiskuje dolgo vodja in že je na sledi tej temni, čudni prigodbi, ki se je veršila v samotni gozdnarski bajti. Rajna teta je bila zvrta žena. Posrečilo se jej je bilo, da je ta reč, ko je še o pravem času za-njo zvedela. do njene smerti vsem, še celó Zálíki srečno na skrivnem ostala; kajti če bi bili pred za-njo zvedeli, lahko bi jej bili kot varuhinji Zálíkini marsikaj po pravici očitali in vtisnjen bi bil njeni imenitni hiši neizbrisljiv madež. S tem pa, da je to skrivnost v pismu svoji unukinji razodela, upokojila si je vest in znebila se velicega bremena. Zdaj pa naj stori ona s to skrivnostjo kar hoče: ali naj zagrinjalo popolnoma odgerne, ali pa naj je za vse čase zagerne, kakorkoli jej bo že serce reklo ali jo strah pred svetom navdajal.

Vodja se napoti zdajci v Černo, še preden nastopi svojo novo službo. Praša po Krivcu, a tega je že tlačila črna zemlja. Da so mu hišo prodali, tega ni mogel več prenesti. Jel je piti in je pil tako dolgo, da je znorel in še pred letom v bolnici umerl. A veliko je bilo še vaščanov, ki so malega Krivčevega rejenca dobro poznali ter tudi povedali tujemu gospodu, da ga je Krivec slepemu beraču dal. Kam da je pa le-tá ž njim šel, od tega pa ni mogel nihče niti besedice reči. Ravno to pa je bilo slabo znamenje. Kam za božjo voljo naj bi ju šel človek zdaj iskat? In ako bi se tudi našla, v kakošnem stanu bo neki ta beračev otrok? Najberže bode kak prav zanemarjen berašk otrok, ki se pač nikdar ne bo smel gospodu dedeju — ministru — pokazati. Vodja zapusti torej prav zelo pobitega serca ono vas. Po vsem, kar si je zdaj mogel o dušnem in telesnem stanju otrokovem misliti, zgubil je enkrat za vselej vse veselje za njim slediti. Soproga mu tudi koj pritegne. Sramota in strah pred svetom, pred ljudmi, kaj porekó, je pri njima zmagal. A kazen pa tudi ni izostala.

(Konec prihodnjič.)

Mlada cigana.

(Spisal Št. K.)

(Konec.)

III.

„No, kaj sta prinesla, otroka? sta bila kaj srečna?“ vpraša oče.

Mic pokaže in mu dá, kar je od kmetice bila dobila; Mim pa je molčal.

„No, ti si pa morebiti sam vse pohrustal?“ vpraša ga stari.

Mim odgovori samo djanski, segne namreč v lonec, vzame en krompir in ga začne jesti. Oče govori dalje, in vpraša, ali bodeta morebiti jutre kaj prinesla. Ali Mim mermraje pravi: „Krašt se ne sme, ker človeka na vislice in v pekel spravi“.

Mic pa je še pristavila: „In ukradeno blago je treba nazaj dati; zato je tudi Mim zopet v borjač spustil ukradeno kokoš“.

Stari cigan je najprej stermel nad temi besedami, kmalo pa ga popade jeza in začne pretepati svojega sina, med tem ko ga je ljubeznjivo objemala Mic. To je bila prva kazen, ki jo je Mim od svojega očeta prestat moral. In ker ni poznal božjih zapoved, tudi ni vedel, da mora sin „spoštovati očeta in mater;“ zato mu je zavrela kri, pesti je stisnil in očetu žugal, in iskre so mu iz oči švigale. Mic pa se je glasno jokala, s tem omečila očetovo serce, da je vsaj jenjal tepsti Mima, pa zaničevavno govoril: „Kaj? ali se ne smé krašt? hohó, otroče! kakó boš pa živel?“

„Delal bom; saj znam kerpati kotle in ponve.“

„Kedar pa ne dobiš dela? in kedar te od vsake hiše zapodijo, kot psa, zato ker si cigan?“

„Takrat bo pa Oče nebeški kruha dal!“ odgovori Mic, in brata objame.

Starega cigana so té besede nemilo zadele, zato je umolknil, ter rekel, naj se prinese večerja. Vsi so večerjali. Na to so si podajali steklenico z žganjem. Med tem je vsakdo pravil svoje današnje prigodbe. Po večerji so okoli ognja sedeči tobak puhali. Mim je oskerbel osla in kmalo na to so se vlegli spat.

Mim pravi tihoma k svoji sestri: „Pobegniti bi midva hotla, ako bi ti ne bila tako trudna in zdelana.“

Jaz se ne dam zastonj pretepati. Fantič, ki je verico terpinčil, je zaslužil tepen biti, ali jaz nisem nič zlega storil.“

Mic ga je hotla pomiriti; kmalo pa ga je bolj tesno objela, ter djala: „Ti, jaz bi kaj rada bila med otroci v tisti beli hiši. — Rada bi se učila poznati nebo in nebeškega Očeta, ki jim daje kruha. Tudi iz bukvic bi se rada učila; v bukvicah je mnogo lepega; že tudi tabla se mi je zdela takó lepa. — Kaj ne, jutre greva zopet tje?“

Mim je pri teh besedah zaspal; Mici pa ni dalo spati, takó je bila njena duša prevzeta od teh misli. Na zadnje je sicer zaspala, ali ta počitek je njenemu bolnemu telesu malo pomagal.

Prav zgodaj zjutraj sta vstala. Mim je bil jezen, akoravno ni veliko vedel, kaj je pravica ali krivica, vendar je čutil, da ga je oče po krivici tepel. Zato je hotel pobegniti. Mic pa je bila bolj krotka, in je bolj prav mislila. Cerkev ji je bila v glavi, in zvonik ji je proti nebu kazal. Akoravno sta bila nasprotnih čutov in misli, v tem sta vendar eno mislila, da želita iti. Drugi cigani so še spali. Mim vzame kos kruha iz voza, pa gresta. Ko sta bila že precej daleč proč, sta se vsedla in zajterkovala. Med tem se zvon oglasi; njegov prijazen glas se odmeva po zraku.

Kolikrat sta že slišala zvonjenje, pa nista za-nje marala; danes pa se jima je zdelo, da je glas nebeškega Očeta, ki ju k sebi kliče.

„Pojdiva, Mim! v cerkev, deneva se v kak kot; mislim, da nama nobeden nič žalega ne stori.“

Mim gre molčé za njó. Ljudje so bili že v cerkvi, ona dva stopita tudi noter. Orglje zapojejo in verni po-božno molijo. Na zadnje stopi sivolas duhovnik na prižnico. Vsi gledajo na-nj in on po kratki molitvi jim začne evangelij brati: „V tistem času, ko je Jezus množicam govoril, prišel je k njemu neki predstojnik, in ga prosil, rekoč: Gospod! moja hči je sedaj umerla; toda pojdi, polóži svojo roko ná-njo in bo oživela. Jezus je vstal, in je za njim šel s svojimi učenci. Ko je pa Jezus prišel v predstojnikovo hišo, in videl piskače in množico, ki je šum delala, pravi: Idite ven, ker deklica ni umerla, ampak spi. In so se mu posmehovali. Ko pa je bila množica odpravljena, šel je noter k njej, prijel jo je za roko, in deklica je vstala. In to se je razglasilo po celi tisti deželi.“

Na to je priprosto umevno pridigal o Jezusovi ljubezni, ki je zavoljo nas se večlovečil, terpel in umerl; ki je vedno pripravljen priti nam pomagat, in tako mogočen, da tudi mertve oživlja. Na zadnje pa je rekel: „Ta današnji evangelij mnogokrat tudi od nas velja. Tudi naša vest se zdi mertva, nas ne grize, ko smo grešili. Ali takrat bi hotel vsakemu izmed vas na uho zaklicati: Ni umerla, ampak le spi. — Mislite le, ako bi sedaj Jezus tu sam noter stopil, in svojo roko na vsacega izmed nas položil, ali ne bi se izbudila naša speča vest? Namesti Jezusa vam jaz pravim: Vstanite duše, ki spite, izbúdi se spéča vest! Bodite zopet otroci božji, da va-nj verujete, upate, njega ljubite, in njegove zapovedi deržite. Vstanite iz spanja, in živite Bogu, da dosežete večno življenje. Amen.“

Takó priprosto je govoril stari častivredni gospod, in té njegove besede so se globoko vtisnile v duše vernih. Na to je stopil s prižnice, sveto mašo bral pri oltarji, na katerem so bile sveče prižgane, ki so goréle v znamenje žive vere. Glas orgelj, svete pesmi in celi oblaki kadila so polnili hišo božjo. Konec svete maše so ljudje tiho zapustili cerkev. Samo ciganka sta notri ostala v

kot stisnjena. Fantek je stal zraven svoje sestre, ki je dremala. Med tem je Mim premišljeval, kar je v pridigi slišal, akoravno ni prav vsega umel; ali njegova vest začela se je zbujati.

Sedaj se vzdigne dušni pastir, ki ju je že med pridiganjem zapazil, in gre govorit njima tolaživnih besedi k njuni spéči vesti. Storil je sedaj takó, kakor Jezus, prijel je spéčo deklico za roko, ki je odperla svoje oči, in vstala, kakor Jairova hči.

„Pojdita z mano, otroka!“ govori njima stari gospod z ljubeznjivim glasom. In šla sta za njim v njegovo stanovanje, in dal je njima kruha in mléka; in pravo veselje je občutil, ko je videl, kakó njima jed diši. Potem si je dal povedati njune prigodbe, ter ju je vprašal: „Ali poznata Jezusa Kristusa, Bogá Očeta, in svetega Duhá?“

„Oh, mi dva ne znava nič od tega,“ odgovori deklica z žalostnim glasom, „ali želiva kaj slišati od tega Očeta, in od Jezusa, ki je mertvo deklico spet oživil.“

„No, tedaj se bosta tudi učila,“ reče duhoven ginjen; „ali sedaj pojdiva lepó nazaj k svojim staršem mirno, brez jeze, ako hočeta, da vaju bo nebeški oče rad imel. Pojdita v božjem imenu! jutre pa pridem k vama tje ven.“

S tem ju je pustil, da sta odšla, in dolgo je gledal za njima ter s solznimi očmi zdihnil: „Uboga otroka!“

IV.

Dobri dušni pastir je hotel ta dva jagnjeta k Jezusovi čedi pripeljati in rešiti, toda še prej telesno, da bi tem lože mogel tudi njuni duši pridobiti Bogu. Ali vedel je dobro, kakó ljudje cigane sovražijo, ki so tolikrat okradli enega in drugega. Vedel je, da jih ne terpé v svoji vasi. To je tadaj bilo, kar ga je skerbelo, da bi svoje ljudi za to stvar si pridobil. Zato se podá k županu. Župan je bil dobromisleč mož, in sicer lahko verjel vsakemu človeku; ali kedar je koga hotel braniti, in se za-nj poganjati, bil je pripravljen vse za-nj storiti. To je gospod župnik dobro vedel. Ta župan ni bil noben drugi, kakor oče tistega fantiča, ki je verico terpinčil, ktero prigodbo je duhoven bil zvedel od Mima. Zato tedaj je prišel obiskat ga, in potem ko ga je pozdravil, je rekel:

„Oče župan, vi ste dobro storili! otroke treba strahovati, akoravno očetovskemu sercu težko dé, takó da bi rajši sam terpel, kot svojega otroka tepel. Kje je vaš Janezek, ki je nedolžno verico preganjal? Pojdi sem, Janezek! Tvoj oče so prav imeli, da so te topli. Kaj ne, da nobenkrat več kaj takega ne storiš?“ — Potem se oberne k županu, ter pravi:

„In veste li, kdo mi je vse to povedal? Dva ciganska otroka, ki sta videla, kako in zakaj ste sina topli; in pravila sta, da ste ga po pravici kaznovali.“

Na to je povedal, kakó je Mim kokoš ukradel, ali potem, ko je slišal od učitelja, da je treba ukradene reči nazaj dati, tudi zopet nazaj jo dal; kakó je bil od svojega očeta zastran tega tepen, in kakó je sebe Janezku primerjal, in sodil, da Janezek je bil po pravici tepen, ker je res bil se pregrešil, on pa po krivici, ker je bil prav storil. — Ter je še pristavil: „Kakó srečni so otroci naše vasi, ki imajo priložnost učiti se, kar je vsakemu znati treba; med tem ko taki ubogi otroci še tega ne vejo, da je en Bog! ne vejo, kaj je pravo, kaj je krivo. Naši otroci hodijo celo leto v cerkev in v šolo, in vendar marsikedar naredijo kaj napačnega. — Ta dva mlada cigana sta samo enkrat slišala, da „se nima krasti,“ samo enkrat sta slišala božjo besedo, in ta jima je tako globoko segla v serce, da sta ukradeno reč nazaj dala, ter

želita še več od Boga slišati. Kako dobra človeka bi postala, ako bi bila dobro odgojena!

Župan je duhovnika pazljivo poslušal, ter je na zadnje djal, da bi on rad vzel v vas ta dva otroka, samo boji se, da ljudstvo tega ne dovoli; ker fanteka bi še utegnili sprejeti, ter navaditi ga rednega življenja, ali kdo bi prevzel ubogo bolno deklico.

Županka pa, ki je iz kuhinje celi pogovor slišala, naenkrat pristopi, in se ponudi, da prevzame ona deklico, ako nje mož nič nima zoper to. In takó „se zamašé usta ljudém;“ ker zoper župana in zoper župnika pač se ne bo nobeden prederznil govoriti, pristavi žena.

Župan in župnik govorita potem še z drugimi možmi zastran té reči, in tisti dve ženi, ki ste ciganskima otrokoma dali mleka in sadja, ste tudi bili za tó, da se otroka sprejmeta v vas; in takó kmalo ni bilo nobenega več v vasi, ki bi se temu ustavljal. Tedaj se je sklenilo, da se že jutre otroka v vas vzameta.

Ali človek obrača. Bog pa oberne. Po lepem jasnem dnevu sledila je silno merzla noč; velika slana je celo deželo pokrila. Župnik gre zarano z županom vred do ciganskega stana, in jih najde v žalostnem stanu. Oče je na drevesu slonel in kot zamaknjen nepremakljivo gledal zmirom na eno mesto. Mati je klečala, in solze so jej na s slano pokrito zemljo tekle. Mim je svojo sestrico deržal v svojem naročji. Uboga deklica je bila skoz in skoz premočena, in huda merzlina jo je tresla. Mimu je bila poznati na obrazu žalost, obup in ljubezen; ali ko je zagledal duhovnika, prešinil ga žar blazega upanja. Nagne glavo proti sestri, in jej prijazno reče: „Sestrica moja draga! ali se še spomniš na lepo prigodbo, ko je Jezus prijel deklico za roko, in jo je ozdravil? Poglej, tu je prišel tisti gospod, ki jo je povedal; gotovo je sem prišel, da nam pomore.“

Blag smehljalj se je prikazal na smertnobledem dekličinem obrazu. Proti staremu duhovniku stegne svojo ročico, med tem ko vsi drugi spoštovalno malo odstopijo; samo fantek je ostal pri sestri, ki je skoraj že umirala. — Pobožni duhovnik sklene suhe dekličine ročice, pokriža jo, ter milo govori tako-le: „Ali me slišiš, drago dete?“

Ona z blaženim nasmehljajem priterdi.

„Vidiš li lepo nebó?“ vpraša jo zopet; „nebesa so še lepša, kjer prebiva nebeški Oče z Jezusom, z njegovo materjo Marijo Devico, z vsemi angelji in svetniki. V teh lepih nebesah čaka dobri Oče svoje dobre otroke. Bi li rada šla v nebesa, moje dete?“

„Oj, rada!“ odgovori deklica, in se milo nasmehne.

„Tadaj govôri za mano, ako moreš, kar jaz porečem.“

Mic zbere vse svoje moči, le po sili je mogla kako besedo spregovoriti, ali duša njena je vse té besede za njim ponavljala: „Verujem v enega Boga Očeta vsega-mogočnega, — stvarnika nebes in zemlje — in v Jezusa Kristusa“ —

„In v Jezusa Kristusa,“ — izgovori deklica na glas — potem še enkrat odpré usta, da bi govorila, toda zastoj! nje duša je v tem trenutku revno teló zapustila in k Bogu se vernila.

Glazen jok so zagnali cigani, posebno Mim je jokal najbričkejše. Dobri duhovnik je blagoslovil merliča in namesti blagoslovljene vode so njegove solze na njo padale. Spregovoril je staršem nekaj besed, ali tí ga niso poslušali. Pustil jih je tedaj, in za nekaj ur se je mertvaška truga prinesla, v katero so mertvo dete položili in v vas odnesli. Mim je celo noč pri njej bival in žaloval; drugi dan po tem so jo pokopali. Otroci iz vasi so na njeni grob potrosili poslednjih jesenskih cvetlic in pred

gomilo so postavili rujav križ, v znamenje vere, katero je že umirajoča deklica spoznala. Duhovnik je samo nekaj malo besedi spregovoril nad grobom, namreč:

„Jezus jo je prijel za roko, in je rekel: deklica ni umerla, ampak le spí! Res, ona ni umerla; temveč zbudila se je k večnemu življenju! Jezusova roka jo je prijela in sedaj živi v nebesih.“

Drugi dan so šli cigani dalje; Mima pa so pustili pri duhovniku, ker ga je hotel pri sebi obderžati.

Eno leto potem prideta dva tuja dninarja v vas; mož in žena. Plašno se bližata farovžu, kjer je Mim pred hišo na stopnicah sedé pazljivo iz knjižice bral. Sedaj ni bil več kuštrast, stergan cigan, ampak marljiv učeneec, ki ga je župnik vzel k sebi, in skerbel za-nj, kakor za svojega otroka. Ko prišleca zagleda, od veselja poskoči in ju serčno objame. Bila sta oče njegov in mati. Noter pelje ju k župniku, kjer sta na kolenih ga prosila, da bi njima dopustil ustanoviti se blizo svojega sina.

Koj v nedeljo je župnik si izbral evangelij, ki govori od delavcev v vinogradu, v katerem se pravi, da akoravno so nekteri pozno delat prišli, vendar so dobili plačilo za cel dan, ter je o tem tudi pridigal. Oba stara cigana sta ravno na tistem mestu klečala, kjer sta pred enim letom klečala Mim in Mic. Ljudje so ju videli; in kedar je konec pridige omenil, da želita stanovati v vasi, v kateri je njuni sin iz usmiljenja sprejet, spoznali so še le, kaj in kam namerava duhovnik s svojimi besedami, ter da sta ta dva pozno došla delavca. Sprejeli so ju tedaj tudi brez mermranja.

Srenja njima je dala za prebivališče eno srenjskih hišic; ona sta kot dninarja si svoj kruh služila, in vsakdo je bil zadovoljen z njima, ker sta bila močna in pridna delavca; in ker sta znala hraniti, sta si v nekaj letih toliko prihranila, da sta si sama eno hišico kupila, v kateri sta kot dobra kristjana živela vsem v lep izgled. Mim pa je ostal pri svojem dobrotniku. Župan je večkrat pravil: „Mim bo s časom pravi možak!“ in ga je zmirom svojemu sinu Janezku na izgled postavljaj.

Kdor je nekaj let pozneje v to vas prišel, lahko je slišal prigodbe mladega cigana, kateri je vedno bolj kazal, da je bilo resnično županovo prerokovanje od njega. Na pokopališči pa se je videl mal grob, ki je bil vedno potrošen s cveticami, in pred njim lesen križ, na katerem namesti imena tiste osebe, ki je bila ondi pokopana, stale so samo té besede: „Deklica ni umerla, ampak spí!“

Katarina II., ruska carica.

(Spisal Fr. Jaroslav.)

Katarina II., vélika ruska carica, pridobila je s silo in zvijačo carski prestolj. Bila je hči Kristijana Avgusta, kneza v Anhalt-Cerbstu, in Ivane, kneginje Holstajnsko-Gotorpske, rojena 1729. leta.

Ruska carica Elizabeta, osvojivši 1741. leta carski prestolj v Ruskej, pokliče k sebi Petra, svojega sestriča, sina kneza Holstajnsko-Gotorpskega, in njene sestre Ane; in njemu nameni zapustiti carsko krono. Za soprogo mu je izbrala Sofijo, hčer kneza Kristijana Avgusta. Sofija je došla 1744. leta v Moskvo; naučila se je zakona pravoslavne cerkve; prestopila k pravoslavnej veri, pri kateri priliki se je začela nazivati Katarina Aleksijevna.

Leto pozneje, v svojem 16. letu, zaročila se je z ruskim carovičem Petrom. Mlada zakonca sta imela verlo različne narave, in zato njun zakon ni mogel biti srečen. Ona se ohladila drug proti drugemu; Peter zanemarja Katarino, katera zato svojo zaupanje poklanja nekim odličnim možakom, ki so na carskem dvoru živeli.

Carica Elizabeta umerje 1761. * 1. in odmah carski prestolj zavzame Peter, Katarinin mož. Peter je bil nagel in nepostojen človek, in je koj s početka svojega vladanja začel v svojej državi vpeljevati mnoge novosti, katere se kratko in malo niso dopadale ruskemu narodu, in porodi se v cesarstvu veliko nezadovoljstvo proti carovej vladi. Katarina je že davnej premišljevala, kako bi mogla dospeti do carskega prestolja, zategadelj je jej povoljno bilo, da je Peter v državnem vladanju hodil po slabem potu. Ona je še bolje podpihovala nezadovoljstvo ruskih velikašev. Ko je Peter začel njo do cela zanemarjati, odkar je bil postal car, je tudi ona njega začela do cela prezirati, ter mu streči po življenju. Nezadovoljniki so se začeli dogovarjati, da sunejo Petra s prestolja. Katarina je vedela za te namere, in je pomagala. Grof Panin, knez Volkovski, grof Razemovski, mladi grof Orlov, pa modra in hrabra kneginja Daškova so bili odličnejši člani te zarotbe proti caru. Peter se je ravno na pot pripravljal, ko mu nekdo sporoči, da so se neki odličnejši velikaši zarotili, da ga sunejo s prestolja, in podá mu list, na katerem so bila napisana imena glavnih zarotnikov. Peter odsune list s pristavkom: „To je stara bajka,“ in nadaljuje svoje pripravljanje za odhod. Katarina izvé, kaj se je dogodilo, po noči zapusti Peterhof, kjer je car bival, in odide v Petrovgrad, kjer je že vse pripravljeno bilo, da jo izkličejo za rusko carico. Imajlovski regimenti garde, katerim je zapovedoval mladi grof Orlov, so prvi priznali Katarino za svojo carico, in zakolnejo se, da jej hočejo biti zvesti. Katarina gré poslej v kosarne, da tudi ostale regimente pridobi na svojo stran. Ko je opazila, da se nekateri vojaki obotavljajo, in da ne vejo, kaj bi storili, razlaga jim Katarina, da Peter ne ljubi Rusov, da brani tujce, da ne spoštuje njih pravic, njih jezika, njih vere, temveč da svojevöljno vlada na škodo ruskemu narodu. Dostavi jim, kako je on mazel proti njej, in zato pozivlja regimente garde, da jej pomagajo zadobiti carski prestolj, da vstanejo na obrambo državnega ustava, ruskega jezika in pravoslavne vere, in da primejo v svoje varstvo mladega caroviča, njenega sina Pavla. Govor in solze lepe Katarine so premagale serca uterjenih vojakov; vsi regimenti garde in skoraj vsi blagorodniki stopijo na njeno stran, in izkličejo jo za rusko carico 9. jul. 1762. l. Ta glas se berzo raznese po vsem Petrogradu, ves narod z navdušenjem in z radostjo pozdravi mlado carico. Neke vojniške oblasti so hotele zadušiti upor, a prazni so bili vsi njih poskusi. Silna množica spremi Katarino v cerkev, kjer se ona zakolne, da hoče sveto čuvati pravoslavno vero in pravice ruskega naroda; na to pa tudi vsa vojska, vse blagorodstvo in ves narod se zakolne, da hočejo carici Katarini biti zvesti. Peter je te strašne izpremembe izvedel na svojem potu v Peterhof in ni vedel, kaj bi storil. Katarina dojde z 10.000 vojaki in nekoliko topovi v Peterhof. Peter še ni bil došel tje, udá se ženi, katera zapové, da ga odpeljejo v Peterhof, kjer se je javno moral odreči carstvu. Čez nekoliko dni potem umerje v ječi in zagrebejo ga v samostanu Aleksandra Nevskega blizu Petrovgrada brez svečanosti, katera je običajna pri pogrebu carov.

Katarina se sedaj ni imela bati, da jo bode kdo

* Po ruskem koledarju.

vznemirjal na carskem prestolji. Koj s početka svojega carovanja oprostí vse, ki so se med tem bili pokazali kot njeni nasprotniki in začne resno skerbeti, da povzdigne poljedelstvo, da razvije trgovino in umetelnosti, da naukom dá nov polet ter da vpelje in uterdi blagostanje v svojem carstvu. Ona se je vsakojako trudila, da pokaže, da je dostojna velikega zaupanja, katero so imeli Rusi do nje. Tisto leto, ko je bila dobila carsko vlado, odšla je v Moskvo, in tu se je dala z veliko svečanostjo kronati in pri tistej priliki je tudi dala spoznati, da jej je pravoslavna vera pri sercu. Izdala je mnogo koristnih zakonov in skerbela je, da Rusija zunaj in znotraj bode krepka. Uterdila je mir z Dansko in poravnala prepire, ki so se med Dansko in Petrom III. bili porodili zaradi Šlezvika in Holstajna. V kratkem času je učinila Katarina, da je Rusija v svojem notranjem v vsakojakem oziru začela znatno napredovati; tuji narodi pa čudeči se obernejo svoj pogled na veliko rusko carstvo, katero je vladala velika carica Katarina.

Ko je ruska v svojem notranjem znatno začela napredovati, obernila je Katarina svoj pogled tudi na to, da razširi svojo državo. Poljska in Turška ste bili dve Ruskej sosedni državi, ki ste Katarini dajali ugodno priliko, da jima odterga mnogo zemlje. V Poljskej so bili že dolgo časa notranji nemiri, katere je Katarina še bolj podžigala. S svojim uplivom je učinila, da so Poljaki njenega ljubljena Stanislava Poniatovskega izbrali sebi za kralja (1764. l.). Katarina je sedaj na Poljskem bila kakor v svojej hiši. Kralj, ki je s Katarinino pomočjo dobil kraljevski prestolj, moral je slušati svojo varuhinjo Katarino, katera se je vse bolj in bolj mešala v Poljske zadeve. Poljakom to ni bilo ljubo, in zato so se jeli upirati, in nazadnje nagovoré Turke, da začnejo vojsko s Katarino. Vojska ta s Turki (1768. l.) bila je po volji Katarini, katera je že davnej želeda, da Turško oslabí, in da jej odterga nekoliko zemlje na Črnem morji. Romanov, Katarinin vojvoda, premaga in pobije Turke na Prutu in na Kaguli, ruska admirala pa: Elfinstom, rodom Anglež, in Spiritov udarita na turško brodovje pri otoku Skiju, in premagata ga 5. julija 1770. l. Vojvoda turškega brodovja pobegne v česmenski zaliv v malej Aziji, ali ruske ladije so mu bile za petami, in čez nekoliko dni vnovič udarijo na Turke. Nek Anglež, ki je služil na ruskem brodovji, zapné svojo ladijo, natovorjeno z unetljivo materijo, za turško ladijo, katera se uname in zapali tudi ostale ladije turške v zalivu.

Turki so se med tem dalje vojskovali, a Rusi so jih povsodi premagovali, in naposled sklenejo mir 1774. l. Katarina je zadobila pravico, da more svobodno po Črnem morji trgovati, in Turška jej je odstopila nekaj zemlje poleg Črnega morja. —

(Konec prihodnjic.)

Laponci.

(Spisal Andrejčekov Jože.)

(Konec.)

Drugačni lov je z volkom. Ta žival je Laponcu najgusnejša; pravijo, da je ni ustvaril Bog, temuč hudoba. Ako zasledijo volka, zberó se in na snežnih črevljih vderó jo za njim po hribih in dolih, dokler ga ne dobé in pobijejo s kolmi, ktere potem sežgó. Snežni črevlji so narejeni iz smrekovega lesá in prevlečeni z jelenovo

kožo tako, da je obrnjena dlaka navzdol, da po snegu tako ne derči. Eden teh črevljev je tako dolg, kot možak, drugi pa za dobro ped krajši. Navežejo si jih na noge z jermeni, vzemó v roke dolgo palico, s katero se ustavljajo in tako dercé po snegu po več milj na dan. Pravijo, ko bi kdo s puško volka ustrelil, bi se potem puška več ne sprožila ter bi prinesla lovcu mnogo nesreče. Ubitemu volku ne vzemó kože, temuč ga pusté ležati, dokler ga ne dobí kak previdnejši Švedec, ki ne vpraša, kdo je ustvaril tega požeruha, temuč je zadovoljen, da dobí za kožo nekaj tolarjev.

Manj težavna vožnja nego s snežnimi črevlji je na sanéh, v ktere vpregajo severne jelene. Ti so sicer prav dobri vozači, pa se morajo poprej dolgo vaditi, ker so precej termasti. Kedar jih vprežejo, navežejo jim na vrat zvončke ali pa kraguljice, ker Laponci zeló ljubijo takovo žvenkljanje. — Še bolj pogosto vpregajo v saní pse. Laponski pes je precej velik, imá glavo podobno volku ter je ves kocast. Laponcu je jako draga in potrebna žival; ne dá ga od šotora za kar si bodi. On mu varuje čredo požrešnih volkov ter vlačí saní po snegu in vendar ne dobí druge hrane, nego suhih rib in ostanjkov. —

Kakor so povsod na svetu revni in bogati ljudje, tako je tudi pri Laponcih, se vé da so njihovo edino bogastvo severni jeleni. Najbogatejši jih imá po 1000 do 1200, kdor jih imá samo 100, ta je reven ter se mora o slabih letih z ribštvom pečati. Laponec je zeló denarja lakomen in marsikteri si prihrani po več tisoč tolarjev, ktere navadno zakoplje v zemljo, ker nima druge varne hranilnice, in večkrat se zgodi, da ostane denar po smerti v zemlji in ga nihče več ne najde.

Največi praznik je sejm po zimi. Takrat pridejo iz raznih krajev Laponci s svojim blagom: kožami, rogovi, mlekom itd. na terg, kjer jih prav dobro peharijo finiški in švedski kupci. Še vé da kupčija se nikdar ne zgodi brez kozarčeka žganja, na ktereга je Laponec ves mertev, potem pa v pijanosti dá se ogoljufati, da je gerdó. Ko se strezni, mu je sicer žal, da je prišel ob nekoliko tolarjev, pa kaj se če, žganje je tudi dobro, on vsaj ne pozna več sladčice, razun tobaka. Iz sejma prišed razveseli vselej svojo ženo s kakim lepoticjem, navadno usnjatim pasom, ki je lepo okovan z bakrom, včasih tudi s srebrom. Takovi pas je edini lišp laponskega krasnega spola, se pa tudi jako ponašajo ž njim.

Kjer prebiva po več laponskih družin blizo skupaj, zmešajo se navadno črede, zató ima vsak gospodar svoje živali na ušesih s posebnim znamenjem zaznamovane. Pusté jih navadno skupaj do jeseni, takrat pa je že odločen dan, da jih polové in priženó vse skupaj na dogovorjeni kraj, kjer jih potem odberó in vsak svoje vzemó. Pri tem opraviu so zeló vestni, nihče si ne priderží tujega blaga. — To je navadno le pri gozdni Laponcih, ki se po leti pečajo z ribštvom, po zimi pa z jeleni; gorski Laponci ostanejo vedno pri svojih čredah. — Po zimi se pasó jeleni po gozdih in gorskih jarkih, kjer so bolj v zatišji, ko pa se približa leto, bežé neutegoma bliže morja, odkoder veje hladna sapa ter jih brani nadležnih muh; potem jih ne vzderží nihče več v gozdu, dokler se zima ne poverne, ko se zopet umaknejo v gore.

Gozdni Laponec je ubožnejši, nego njegov brat gorjanec, ali življenje ima prijetnejše. On ima stalno stanovanje, ni se mu treba klatiti po stermih sneženih gorah, temuč mirno prebiva v dolini v prijetnih gozdih, kjer je življenje bolj mikavno, ali pa ob jezerih, kjer loví ribe. Tudi je gozdni Laponec snažnejši od gorskega.

On se večkrat umije, počese in obleko osnaži, kar se pri gorjancu nikdar ne zgodi. —

Najrevnejši med vsemi so ribiči. Neprenehoma prebivajo ob morji, kjer se borno živé ob ribjem lovu. Njihova stanovanja so slabe luknje, skopane v zemljo, in nekoliko zadelane s protjem in kamenjem. Zeló so nesnažni, pa to jim ni dosti mar, še ne mislijo ne, da bi se kedaj očedili. Kakoršen je vse božje dni — povabljan in razmeršen, tako gré tudi o praznikih v cerkev. Pred njegovo hišo nahaja se vsa nesnaga ribjih odmečkov, in nikdar mu ne pride na mar, da bi jih odpravil, rají vživa kužljivi smrad. Mnogokrat pridejo moški na Švedsko, kjer služijo za pastirje, pa se kmalo zopet vernejo domu, kjer jim je ljubše ribarstvo v domačiji, akoprem jim komaj donáša ubožno hrano, nego življenje na tujem.

Globoko vkoreninjene so pri Laponcih še prazne vere, katerih ni bilo moč še čisto iztrebiti. To pa zató, ker so ti ljudje najdelj živeli v poganstvu, ko je že povsod po Evropi svetila luč sv. vere. Slednjič so se našli nekteri možjé, ki so popustili domače ljube kraje, odpovedali se vsem prijetnostim življenja, ter se podali k ovim zapuščencem, da bi jih podučevali v Kristovi veri. Kako težavno delo bilo je to, lahko si misli vsakdo. Po mernih, neznanih krajih, po hribih in pečinah potovati od šotora do šotora, od kočé do kočé v strašnej revščini, tako delo zahtevalo je mnogo poguma. Koliko pomanjkanja so terpeli, morali prebivati po slabih nečednih šotorih, večkrat tudi prenočevati pod milim nebom na snegu. Pa terdna volja premagala je vse. Sedaj so že povsodi cerkve in tudi šole, se vé da daleč narazen, pa vendar je mogoče vsaj nekterokrat ob letu obiskati je. Čeravno je učiteljska in duhovska plača ondi slaba, se vendar najdejo možjé, ki radi opusté prijetno življenje, da razjasnujejo um zapuščenim Laponcem. Učitelj služi ondi 25 tolarjev, duhoven pa dobí od deržave 20 tolarjev, iz cerkvene denarnice 10, razun tega pa še v živež potrebnih reči v vrednosti blizo 150 tolarjev. Da posebno učitelj nima ravno najprijetnejših uric, lahko si mislimo, za slabo plačo pa mora še iskati okrog po kočah in šotorih otrok, da je podučuje.

Laponec je miroljuben človek in s to miroljubnostjo sklepa tudi živo ljubezen do svoje domovine. Mnogokrat se je zgodilo, da so pripeljali Laponce v tuje kraje, kjer so jim stregli na vso moč, ali ubežali so domu, ako je bilo mogoče, ali pa so poginili počasno žalovaje po domovji. Kakor so tudi puste njegove goré, so mu vendar najdražše na svetu. Ondi ima vse, česar potrebuje, ondi ima tudi vso naravno krasoto: skalnate goré obdane z večnim snegom, šumeče slapove urno derečih rek in krasna jezera polna rib. Ondi veje domači duh, ondi čuje domače glase in to mu je ljubše, nego vse svetne mehkužnosti.

Srečen severni sin v njegoví priprostosti.

Zastavice.

1. Oboje je merzlo; združeno vré mahoma; kaj je to? in zakaj je tako?
2. Oboje ni merzlo, vendar napravi zmešano tudi pri silni soparici terden led; kaj je to?
3. Kaj prešinja tudi tam, kjer celo zrak ne more?
4. Brat s sestró, mož z ženó, svak s šurjakom; koliko jih je?

Razne novice.

Duhovske spremembe v Kerški škofiji: Umerla sta č. gg. Tomaž Umfahrer, fajmošter glavne fare v Celovcu in Jožef Oberlerchner, fajmošter v Krasnici. Č. g. Matija Ambrož oskerbuje mestno faro v Celovcu; č. g. Matija Wedenig gre od Lieserega za kaplana v Kaplo pri Dravi.

Cesarica Karolina Avgusta, vdova rajnega našega cesarja Franca, umerla je 9. t. m. na Dunaji v visoki starosti. Ubogi in doberdelne naprave so v njej zgubili največjo dobrotnico, ker njena blagodušnost in radodarnost sloveli ste po celem cesarstvu. Naj jej bo zemljica lahka!

Na Španjskem. Brez velikega hrupa, brez prelihanja kervi se je tu zadnji čas monarhija preobrnila v republiko ali ljudovlado. Kralj Amadeo, ki je po pregnanstvu kraljice Izabele zasedel španjski prestol in nad dve leti vladal, pa cel čas svojega vladanja ni bil v stanu pomiriti in spraviti različne stranke te države, odpovedal se je 11. t. m. španjskemu prestolu ter se vernil s svojo družino k svojemu očetu, kralju laškemu. Po odhodu kraljevem izklicala se je republika in njej na čelu stoji zdaj republikanec Figueras. Nadejati se je, da se bo republikanski vladi posrečilo v Španiji vvesti mir in spravo med mnogimi, različnimi strankami, ki si nasproti stojé in to lepo deželo slabé.

Volilna reforma. Ustavaki so doživeli veselje, da se jim je izpolnila želja gledé volilne reforme. Vlada je namreč v soboto 15. t. m. načrt nove volilne postave, o katerej smo že večkrat govorili, državnemu zboru v pretresovanje predložila. Ustavni odbor jo vzame berž v pretresovanje, pa že v prvi seji tega odbora se začne ustavaško veselje nekaj greniti, ker Poljak Groholski je v imenu svojih tovaršev izrekel, da se Poljaci posvetovanj o direktnih volitvah udeležiti ne morejo, ker so direktné volitve nasprotne pravicam deželnih zborov in podirajo celó sedanjo ustavo. Na to zapusté poljski udje odbor, kar je znamenje, da Poljaci tudi državni zbor zapusté, ko pride tam nova volilna postava do obravnave in glasovanja.

Število poslancev v državni zbor bi se po noveji volilni postavi pomnožilo od 203 na 351, od katerih bi veliki posestniki volili 85, mesta, tergi in kupčijske zbornice 136, kmečke občine pa 130 poslancev. Nikar nam v glavo ne gré, da bi v državi, v katerej kmetijstvo in gospodarstvo na prvi versti stoji, kmečko ljudstvo manj poslancev volilo, kakor mesta in tergi. Najbolj pa se moramo čuditi, če si ogledamo umetno sestavljenje volilnih okrajev. Pri najbolj volji ne moremo najti spolnitve dane obljube, da se bo pri omejenji volilnih okrajev posebno gledalo na narodnost prebivalstva. Povsod vidimo le prizadevanje nemškemu ustavnemu elementu zmagati. Saj nam ni treba daleč se ozirati, oglejmo si Koroško. Koroško bi dobilo po noveji volilni postavi 9 poslancev, od katerih volijo 1 veliki posestniki, 1 kupčijska zbornica, 3 mesta in 4 kmečke občine. Volilni okraji kmečkih občin so tako-le razdeljeni: 1. Celovška okolica in Terg z volilnim mestom Celovec, potem Velikovec, Kaplja, Pliberk in Doberlavas z volilnim mestom Velikovec. 2. Št. Vid, Breže, Kerka, Eberstein, Staridvor z volilnim mestom Št. Vid; potem Wolfsberg, sv. Lenart, sv. Pavl z volilnim mestom Wolfsberg. 3. Belak, Rožek, Paternion, Podkloster, Terbiž z volilnim mestom Belak, potem Borovlje z volilnim mestom Borovlje. 4. Špital, Sovodnje, Milštat, Greifenburg, Gornje Belani, Vogljiče z volilnim mestom Špital; potem sv. Mohor in Kočani z volilnim mestom sv. Mohor. Slovenski Pliberk bo tedaj volil s terdo nemškim Tergom, slovenski okraj Borovlje s terdo nemškim Paternion. Primerimo dalje mesto Celovec z Ljubljano. Celovec šteje 15.000 prebivalcev in voli tu mesto enega poslanca in kup-

čijska zbornica enega. Ljubljana šteje nad 23.000 prebivalcev, voli pa s kupčijsko zbornico vkup samo enega poslanca. Enakih razmer je v novi volilni postavi na obilo, pa že iz navedenega je razvidno, da Slovenci nimajo nič dobrega pričakovati od nove volilne postave.

Kaj mislijo Koroški Slovenci o volilni reformi, razodeli so s tim, da so po vseh okrajih podpisavali prošnjo do cesarja zoper direktné volitve v državni zbor.

Peticiji slovenskih rodoljubov so se pridružile do malega vse slov. občine, nekatere po celem svojem zastopu, druge pa po največjavnih možeh. Razun „Terdnjave“ in vseh katol. polit. društev pristopile so peticiji v Celovškem okraji med drugimi občine in fare: Sveče, Bistrica, Št. Janž, Kapla na Dravi, Glinje, Bajtiše, Šmarjeta, Golšovo, Žihpolje, Kotmaraves, Bilčoves, Hodišče, Breza, Pokerče in Podkernos.

V Velikovskem okraji: Velikovec, Pliberk, Železna Kapla, Doberlavas, Št. Kocjan, Št. Ožbolt na Jezeru, Javorje, Djekše, Šmarjeta pri Telenberzi, Libeliče, Švabek, Černeče, Št. Lorenc na gori, itd.

V Belaškem okraji: Št. Lenart, Šteben, Loče, Pečnica, Št. Jakob, Rožek, Lipa, Verba in Skočidol.

V Šmohorskem okraji: vse občine in fare v Spodnji Zilski in Kanalski dolini.

To je udeležba, da se je tudi najpogumnejši rodoljub ni nadejal.

Janežičeva ustanovitev se letos po blagoserčnih podpornikih prav lepo pomnožuje. Zopet je verli rodoljub g. dr. Jože Vošnjak daroval **trideset** goldinarjev od nagrade, katero dobiva za letošnje družbino knjigo: „Umno kletarstvo“ in g. Jože Levičnik je v isti blagi namen odločil tri goldinarje od darila za svoj obdarovani rokopis „Spomin na Notranjo Kranjsko.“ Odborov odsek izreka za blagodušna darova najgorkejo zahvalo.

Dohodki družbe sv. Mohora za leto 1873.

Na novo so pristopili dosmertni udje:

431. Č. g. Likar Janez, kaplan v Bovcu gld. 10.—
432. „ Vidrih Janez, kaplan v Kerki „ 15.—

Letnino so poslali:

- Č. gg. Dr. J. Levičnik, dekan v Št. Mohoru 12 gld. 20 kr.; J. Kapus, župnik v Pečah 9 gld.; M. Pirc, korvikar v Gorici 75 gld.; L. Cajnkar, župnik v Kalobji 23 gld. 15 kr.; J. Pavalec, kaplan v Cmureku 4 gld. 15 kr.; o. M. Bosek, gvardijan v Samoboru 8 gld.; J. Karlin, kaplan pri sv. Trojici 31 gld.; Dr. J. Muršec, prof. v Gradcu 21 gld.; L. Čuk, župnik v Truškah 7 gld.; Bl. Ulčar, župnik v Novi Oslici 1 gld. 15 kr.; Gr. Brovet 2 gld.; J. Lopič 2 gld.; M. Cigale 1 gld.; C. Polaj 1 gld.; K. Huth 2 gld.; S. Žepič 9 gld.; J. Černobrat 1 gld.; o. A. Neubauer 1 gld.; Dr. A. Cigoj 2 gld.; A. Podobnik 1 gld.; prevzv. g. vladika v Mariboru 3 gld.; A. Car 1 gld.; A. Pušl 1 gld.; J. Godina 1 gld.; o. J. Brunner 1 gld.; o. Sr. Kramberger 2 gld.; o. H. Venedig 1 gld.; J. Kvaternik 1 gld.; Fr. Namar 1 gld.; J. Šenk 1 gld. 15 kr.

Listnica.

Besednikova. Vse častite naročnike, ki nam za tekoče leto niso še poslali naročnine ali so nam celó za lansko še kaj na dolgu, prav lepo prosimo, da nam blagovolé poslati, kar nam gré.

Č. g. L. G. v Sl. Jako všeč! Z omenjenim sestavkom pridemo kmalo. — J. St. v K. Dobro došlo!